

Renn Oszkár

Passió

(Mel Gibson megrázó filmje)

Szörnyű szenvedés képsorai. Ugyanakkor több is, mint annak egy átlagos filmművészeti megjelenítése. Az Istenember keresztútja, a modern ember önfeladásának, önpusztításának két évezrede lezajlott, de folyamatosan és ismétlődően visszatérő szörnyűsége.

A film rendezője nem a krisztusi szenvedés emberfeletti kínjainak véres bemutatásával tett tükröt az ember elé, hanem a környezet, a résztvevők, a tettestársak hangsúlyozott bemutatásával. A mindenáron likvidálást elhatározó, koncepciós igazságszolgáltatást manipuláló ideológus papoknak, a farizeusoknak, tömegreguláló és tudatosan befolyásoló munkája, az arcuk, a gesztusaik, taktikázó stratégiájuk a hiú hatalom felé. A film a római császár helytartójának gyengeségét kihasználó sokrétű játszadozást is mesterien mutatja be.

A kínzó-verő, híg agyú, a mindenkori gestapós, gépész, ávós, nyilas, inkvizíciós, csekás, pufajkás és más korai hasonmások, kéjjel és élvezettel ütöttek vertek. A vérgőztől megrészegült emberállatokat tökéletes szereplőválasztással, kiváló színészi munkával mutatta be a rendező. Képei vissza is riasztottak az 1957 februárjában engem rugdosó és taposó, pálinkagőzös karhatalmisták vigyorgó-lihegő arcához. Azóta már tudom: Mindig vannak és lesznek közöttünk élő, gátlások nélkül taposók, baseballütős bérverekedők és kegyetlenkedők. (Nem egy esetben gyilkosok is.)

A film számomra egyik legemlékezetesebb jelenete és felvétele a rendezőre ráhúzott antiszemitizmus-vád képi cáfolata: a segítő kereszthordó zsidó ember kezére fonódó Krisztus-kéz megrendítő képsora.

A főpapok, a koncepciógyártók, luxus-szamarakon vonulnak el a kínokat megszenvedő mellett a halált ellenőrizni. Mint a luxusautók sötét ablakai mögül szemlélődő mai hatalmasságok, a megapoliszok bádogviskós, nyomorúságos külvárosainak fertőzéstől irtózó látogatói modern világunkban.

Az út, a keresztút közönsége, a tömeg ítélete, a szörnyű keresztre feszítési technológia, az észlelt félelmetes természeti jelenségek riadt menekülésre készítették a luxus-szamaras, díszruhás méltóságosokat. A bűnüket soha el nem ismerők lelükben már nyüszítettek, de önmaguk elől nem menekülhettek.

A telt házas mozi hangulata nem sokkal a vetítés megkezdése után alapvetően átváltozott. Egyre ritkult és halkult a locsogás, megszűnt a nevetgélés, a

papírzacskócsörgetés, a szokásos hivalkodó beköpések és fészkelődés. Merő mozdulatlanság, feszült és meghökkent figyelem fogta meg a közönséget a zajok nélküli térben, melyben önvizsgálatra készítő a lelkünkben rezonáló, hatásos filmzene is. A film megváltoztatta a mozit és közönségét. Mel Gibson győzött. A Passió győzött. A krisztusi keresztút új bemutatása az új evangelizációt szolgálja, és a világ egyszerre kapta fel és hajtotta meg a fejét.

Beszélnek és megszólalnak a filmben. A nyelvet nem értjük, de a kiadott hangok, a beszélt nyelv összhangzata értésre kínálja magát. Ahogy a képi világ, a látvány, a zene, a beszéddel egységben, a totális érthetőséget sikeresen szolgálja.

*

A húsvéti szertartások alatt a templomban a krisztusi keresztalálra emlékezve, az öt év után újranezett Mel Gibson-film ismét felidéződött bennem. A passió hatásmechanizmusa alighanem örök érvényű az emberiség történetében. A szenvedés útjának tanulságait a nagyhatású film élménye után feljegyzett mondataim is megőrizték. A szereplők és az eseménysor ma is kísértenek. A brutális erőszak embertelen megnyilvánulásai a félszázados forradalom méltó megemlékezéseit hazánkban is megkeserítették, de a világ számos országában is egyre inkább erősödnek az emberidegen mozgalmak, az újjászülető diktatúrák vízióját sejtetve.

(2007. húsvét)